

§ HACİZ

I. Genel Olarak

- Haciz, kural olarak kesinleşmiş bir icra takibinin konusu olan belli bir para alacağının ödenmesini sağlamak için bu yolda talepte bulunan alacaklı lehine, söz konusu alacağı karşılayacak miktar ve değerdeki borçluya ait mal ve haklara icra dairesi tarafından hukuken el konulmasıdır.

Haczin Türleri

Geçici Haciz

İhtiyati Haciz

Kesin Haciz

Esasen hacizden bahsedildiğinde kesin haciz söz konusudur. Yukarıda verilen tanım kesin haczin tanımıdır. Kural olarak alacaklının veya alacaklıların alacakları karşılanıncaya kadar borçlunun malları haczedilir. Ancak bazen yapılan haciz alacağı karşılamadığında yeni hacizler yapılır. Kesin haciz kapsamında, kanunda iki tür haciz belirtilmiştir:

Tamamlama Haczi (m. 139): İcra müdürünün daha önce haczettiği malların kıymetinde yanılması veya düşük bedelle satılması nedeniyle alacaklı veya alacaklılar tatmin edilemediği için, icra müdürünün re'sen borçlunun başka mallarını haczetmesidir.

İlave Haciz (m. 100/II): Hacze başka alacaklıların alacaklıların iştirak etmeleri sonucu, daha önce bir alacaklı için haczedilmiş olan malların bütün alacaklıların alacaklarını karşılamaması sebebiyle, bir veya bir kaç alacaklının talebi üzerine yapılan hacizdir.

Haczin Türleri

Kesin Haciz

İhtiyati Haciz

Geçici Haciz (m. 69/I)

İtirazın geçici kaldırılması kararı verilmesi durumunda alacaklı geçici haciz isteyebilir. Geçici haciz, kesin haciz hükümlerine göre yapılır, ancak geçici haciz sahibi alacaklı satış talebinde bulunamaz. Geçici haciz, ihtiyati hacizden farklıdır. Yalnız itirazın geçici kaldırılması hali için öngörülmüştür. Oysa ihtiyati haczin geçici hukuki koruma önlemi olarak kapsamı daha geniştir.

Haczin Türleri

Kesin Haciz

Geçici Haciz

İhtiyati Haciz (m. 69/I)

İhtiyati haciz, para alacaklarına ilişkin mevcut veya müstakbel bir takibin sonucunun güvence altına alınması için, mahkeme kararı ile borçlunun malvarlığına el konulmasını sağlayan geçici bir hukuki korumadır. İhtiyati haciz, geçici haciz gibi, kanunda belirtilen özel hükümler dışında, kural olarak kesin haciz hükümlerine göre yapılır, ancak ihtiyati haciz koyduran alacaklı da satış isteyemez.

II. Haciz Talebi

- Takibin kesinleşmesinden sonra icra dairesi kendiliğinden haczi uygulayamaz, **alacaklının talebi** gerekir. Vekille temsil ediliyorsa vekil de haczi talep edebilir.
- Alacaklı bu talebiyle birlikte haciz için gerekli giderleri ödemelidir. Haciz talep edebilmek için borçlunun mal beyanında bulunması şart değildir (m. 78/I).
- Alacaklı, **ödeme emrinin tebliğinden itibaren bir yıl içinde** haciz istemelidir. Kanunda belirtilen durumlarda süreler işlemez (m. 78/II).
- Takibin kesinleşmesinden sonra alacaklı, yazılı veya tutanağa geçirilmek üzere sözlü olarak **icra dairesinden** haciz ister.
- Süresinde haciz istenmezse, takip dosyası **işlemden kaldırılır** (m. 78/IV). Alacaklı gerekli harç ve giderleri yatırıp borçluya da tebliğ edilerek haciz talebini yenileyebilir (m. 78/V).

III. Haczin Yapılması

A. Yetkili İcra Dairesi

- Hacizde yetkili icra dairesi kural olarak, **takibin yapıldığı yer icra dairesi** yetkilidir.
- Hacedilecek olan mallar takibin yapıldığı yer icra dairesinin bulunduğu yerden başka yerde bulunması halinde yetkili icra dairesi, malın bulunduğu yer icra dairesine haciz için **istinabe** eder. *Bu halde hacizle ilgili şikayetler, istinabe olunan icra dairesinin tabi bulunduğu icra mahkemesince çözümlenir (m. 79/II).*
- İcra dairesinin yetkisi kesindir. Taraflar itiraz etmese bile yetki hususu kendiliğinden göz önünde tutulur.
- Üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklar için genel kural uygulanmaz. İİK m. 89 uygulanır.
- Maaş ve ücret hacizleri için ise, m. 355 – 356 uygulanır.
- Aynı şekilde, resmi sicile kayıtlı malların haczi, takibin yapıldığı icra dairesince, kaydına işletilmek suretiyle doğrudan da yapılabilir.

B. İcra Dairesinin Haczi Yerine Getirmesi

- İcra müdürü, haciz talebinden üç gün içinde haczi yapmalıdır. Ancak bu süreden sonra yapılan haciz de geçerlidir. Kabul edilebilir bir sebep olmadan haczin geç yapılmasından dolayı icra memurunun kusuru dolayısı ile Devletin sorumluluğu yoluna gidilebilir.
- Haczin yapılmasına ilişkin olarak tatil ve talik halleri dikkate alınmalıdır.
- Borçlu haciz sırasında haczin yapıldığı yerde ise huzurunda yapılır. Borçlu haczin yapıldığı bulunduğu yerde bulunmaz ve hemen bulundurulması mümkün olmazsa haciz, gıyabında yapılır. Haczin önceden borçluya bildirilmesi gerekli değildir.
- Borçlu haciz esnasında borcunu öderse haciz yapılmaz. Bunun dışında borçlunun hacze engel olması mümkün değildir.
- Haczi yapan memur, haczettiği malın kıymetini takdir eder (m.87). Kıymet takdirine göre sadece borcu karşılayan mallar haczedilir.
- Haczi yapan memur, borçlunun üzerinde para, kıymetli evrak, altın veya gümüş veya diğer kıymetli şeyleri sakladığını anlar ve borçlu bunları vermekten kaçınırsa, icra memuru borçlunun mallarına veya şahsına karşı kuvvet kullanabilir. Zor kullanma hususunda bütün kolluk kuvvetleri icra memurunun yazılı müracaatı üzerine kendisine muavenet ve emirlerini ifa etmekle mükelleftirler. Köylerde haczi yapan memurun emirlerini muhtarlar da ifaya mecburdurlar. (m.81, m. 357)

Haciz Tutanağı

- İcra memuru taşınır taşınmaz malların haczi söz konusu olduğunda mahallinde bir haciz tutanağı tutar. Tutanağın içeriği İİK m. 102'de belirtilmiştir.
- Bu tutanak borçlunun haczi kabil hiç malı bulunmazsa **kesin aciz belgesi**, haczedilen mallar alacağı karşılamaya yetmezse **geçici aciz belgesi** hükmündedir.
- İcra dairesi tutanağı tebliğ etmek zorunda olmamakla birlikte, haciz sırasında hazır bulunmayan ve adlarına Tebligat Kanunu hükümlerince tebligata ehil kimse bulunmayan alacaklı veya borçluya tutanağı **üç gün içinde** incelemeleri için davetiye gönderir. Uygulamada buna **103 davetiyesi** denir.
- Davetiye gönderilmese de haciz geçerlidir. Alacaklı davetiyeyi almadan satış talep edebilir ama borçluya davetiye gönderilmeden satış yapılamaz.
- Haciz istinabe yolu ile yapılsa da, şayet alacaklı veya borçlu davetiyeyi gönderen icra dairesinin yetki çevresi dışında ise, üç günlük süre HMK m. 90'a göre uzatılır.

IV. HACZEDİLEMEYEN MAL VE HAKLAR

A. Genel Olarak

- Bazı sosyal düşüncelerle, borçluya ait bazı malvarlığı değerlerinin tamamen veya kısmen haczi mümkün değildir. Ayrıca, maddî hukuk bakımından başkasına devri mümkün olmayan mal ve hakların haczi de söz konusu olmaz. Örneğin, şahsa sıkı sıkıya bağlı haklar, manevî tazminat talepleri.
- Haczedilmezlik külli ve cüz'î icrada geçerlidir.
- Haczedilmezlikten **feragat, önceden mümkün değildir**; ancak, hacizden sonra şikâyet yoluna başvurmayarak veya açıkça mümkündür. Fakat feragat sadece o alacaklı bakımından hüküm ifade eder.
- Haczedilmezlik konusunda **yetki icra müdürünündür**. Ancak, **Yargıtay mesken hacizlerinde** bu konuda bir yetkinin olmadığını icra müdürünün haczi yapması gerektiğini belirtmektedir.
- Haczedilmezlik konusundaki **şikâyet süresi 7 gündür**. Ancak devlet malları, borçlu için çok gerekli eşyanın haczinde gibi konularda **kamu düzeni sebebiyle süresiz şikâyet** söz konusudur.

B. Tamamen Haczedilmeyen Mal ve Haklar

- Haczedilmeyen mal ve haklar öncelikle maddi hukuktan kaynaklanmaktadır. Maddi hukuka göre başkasına devri yasak olan mal ve haklar haczedilemez.
- Bunun dışında haczedilemeyen mal ve haklar asıl olarak İİK m. 82'de sayılmıştır. Sınırlı olarak sayılan bu haklar genişletilmez.
- **82. maddede tahdidi olarak sayılan haczi caiz olmayan mal ve haklar şunlardır;**
- 1. Devlet malları ile mahsus kanunlarında haczi caiz olmadığı gösterilen mallar,
- 2. Ekonomik faaliyeti, sermayesinden ziyade bedenî çalışmasına dayanan borçlunun mesleğini sürdürebilmesi için gerekli olan her türlü eşya,

- 3. Para, kıymetli evrak, altın, gümüş, değerli taş, antika veya süs eşyası gibi kıymetli şeyler hariç olmak üzere, borçlu ve aynı çatı altında yaşayan aile bireyleri için lüzumlu eşya; aynı amaçla kullanılan eşyanın birden fazla olması durumunda bunlardan biri,
- 4. Borçlu çiftçi ise kendisinin ve ailesinin geçimi için zaruri olan arazi ve çift hayvanları ve nakil vasıtaları ve diğer eklenti ve ziraat aletleri; değilse, sanat ve mesleki için lüzumlu olan alet ve edevat ve kitapları ve arabacı, kayıkçı, hamal gibi küçük nakliye erbabının geçimlerini temin eden nakil vasıtaları,
- 5. Borçlu ve ailesinin idareleri için lüzumlu ise borçlunun tercih edeceği bir süt veren mandası veya ineği veyahut üç keçi veya koyunu ve bunların üç aylık yem ve yataklıkları,
- 6. Borçlunun ve ailesinin iki aylık yiyecek ve yakacakları ve borçlu çiftçi ise gelecek mahsül için lazım olan tohumluğu,
- 7. Borçlu bağ, bahçe veya meyve veya sebze yetiştiricisi ise kendisinin ve ailesinin geçimi için zaruri olan bağ bahçe ve bu sanat için lüzumlu bulunan alet ve edevat, Geçimi hayvan yetiştirmeye münhasır olan borçlunun kendisi ve ailesinin maişetleri için zaruri olan miktarı ve bu hayvanların üç aylık yem ve yataklıkları,

- 8. Borçlar Kanununun 510 uncu maddesi mucibince haczolunmamak üzere tesis edilmiş olan kaydı hayatla iratlar,
- 9. Memleketin ordu ve zabıta hizmetlerinde malül olanlara bağlanan emeklilik maaşları ile bu hizmetlerden birinin ifası sebebiyle ailelerine bağlanan maaşlar ve ordunun hava ve denizaltı mensuplarına verilen uçuş ve dalış tazminat ve ikramiyeleri, Askeri malüllerle, şehit yetimlerine verilen terfi zammı ve 1485 numaralı kanun hükmüne göre verilen inhisar beyiye hisseleri,
- 10. Bir muavenet sandığı veya cemiyeti tarafından hastalık, zaruret ve ölüm gibi hallerde bağlanan maaşlar,
- 11. Vücut veya sıhhat üzerine ika edilen zararlar için tazminat olarak mutazarrırın kendisine veya ailesine toptan veya irat şeklinde verilen veya verilmesi lazım gelen paralar,
- 12. Borçlunun haline münasip evi,
- 13. Öğrenci bursları.

Medeni Kanunun 807 nci maddesi hükmü saklıdır. 2, 3, 4, 5, 7 ve 12 numaralı bendlerdeki istisna, borcun bu eşya bedelinden doğmaması haline munhasırdır. Birinci fıkranın (2), (4), (7) ve (12) numaralı bentlerinde sayılan malların kıymetinin fazla olması durumunda, bedelinden haline münasip bir kısmı, ihtiyacını karşılayabilmesi amacıyla borçluya bırakılmak üzere haczedilerek satılır. İcra memuru, haczi talep edilen mal veya hakların haczinin caiz olup olmadığını değerlendirir ve talebin kabulüne veya reddine karar verir.

Tamamen haczedilemeyen mal ve haklara ilişkin bazı başka kanunlardaki düzenlemelere örnekler:

Hayvanları Koruma Kanunu m. 5 (evcil hayvanların haczi)

Telgraf ve Telefon Kanunu Ek m. 25 (abone kullanım hakkı)

Elektronik Haberleşme Kanunu m. 34 (internet alan adları, frekans, numara ve hat kullanımı)

SSK ve Bağ-Kur Kanunu'na göre bağlanan gelir ve aylıklar

TTK m. 892 (yola çıkmaya hazır gemiler)

- Yargıtay, 82. maddeye aykırı şekilde yapılan hacizlere karşı şikayetin kural olarak **yedi günlük süreye** tabi olduğunu ifade etmektedir. Ancak devlet mallarının haczedilemeyeceğine ilişkin şikayetlerin süreye tabi olmadığını kabul etmek gerekir.

C. Kısmen Haczedilemeyen Mal ve Haklar

- Genel olarak m. 83'te düzenlenmiştir. Burada ücretler genel olarak gelir kaynağı şeklinde anlaşılabilir.
- 5510 s. SSGSSK m. 93'e göre, gelir, aylık ve ödenekler; 88. maddeye göre takip ve tahsili gereken alacaklar ile nafaka borçları dışında haczedilemez. Buna göre emeklilerin aylık ve ödenekleri **borçlunun muvafakatı olmadıkça** haczedilemez.
- 83. maddeye göre borçlunun gelirinin **en az dörtte biri** her halükarda haczedilir, bu **asgari** kesintidir. Azami kesinti halinde daha sonraki alacaklıların hacze katılmaları söz konusu olmaz.
- Borçlunun geliri arttıkça haczedilen miktar da artacaktır.
- İşçi ücretlerinin **en fazla** dörtte biri haczedilebilir (İş Kanunu m. 35).
- Ücret hacizleri hakkında m. 355 ve 356'ya uygun davranılmalıdır.
- İntifa hakkı da, borçlunun kendisinin ve ailesinin geçimi için lüzumlu miktar düşüldükten sonra haczedilebilir. Ancak şahsa bağlı intifa hakları haczedilemez.

V. HACZİN KONUSU

A. Genel Olarak

- Haczin konusunu borçlunun haczi kabil taşınır ve taşınmaz malları ile üçüncü kişilerdeki alacakları ve diğer parasal malvarlığı değerleri oluşturur.
- Borçlunun tüm malvarlığı değil, kıymet takdirine göre, sadece borcu, fer'ileriyle karşılayan mallar haczedilir (m. 85/I). Daha fazlası haczedilemez.
- Hacz yaparken, taraf menfaatlerinin dengelenmesi gerekir (m. 85/VI). Bu nedenle hacizde belirli bir sıraya uyulması gerekir ki, buna "hacizde tertip" denir.
- Hacz sırasında, öncelikle çekimesiz mallar, çekişmesiz mallarda önce taşınırlar, sonra taşınmazlar haczedilir. Ancak çekişmesiz mallardan sonra alacak karşılanacak kadar haciz yapılamamışsa çekişmeli mallar haczedilir.
- Hacizde tertip (sıra) hükümlerine uygun davranılmalıdır (m. 85/II, c. 2).
- Geliri, muhafaza ve paraya çevirme giderlerini karşılamayacak olan şeyler haczedilmez (m. 85/V).

B. Taşınır Malların Haczi

Taşınır malların haczinde ikili bir ayırım yapmak gerekir.

- Haczedilen taşınır mallar, kanunda belirtilen kıymetli şeylerden ise, bunların haczinden sonra fiilen icra dairesi tarafından muhafaza altına alınması gerekir (m. 88/I). İcra dairesi de bunları 9. maddeye göre tevdi eder (Yön. m. 35, 94, 8/III). **Kıymetli şeylere icra dairesince el konulmuş olması bunların haczi için geçerlilik şartıdır.**
- Kıymetli şeylerin dışında haczedilen diğer taşınır mallara mutlaka icra müdürü tarafından fiilen el konulması gerekmez, hukuken el konulmuş, haczedilmiş olması yeterlidir. Bu malların alacaklının rızası ile istenildiği zaman verilmek şartı ile hacizden sonra geçici olarak borçluda bırakılabilir. Alcaklı razı olmazsa ve giderini de peşin öderse, bu mallar uygun bir yerde muhafaza altına alınır ve yediemine teslim edilir.
- Değişiklikten sonra m. 88/II, c. 3'deki hüküm, zilyetlik ve mülkiyet hükümlerine aykırı yanlış yoruma ve uygulamaya elverişlidir. Bu sebeple dikkatli olmak gerekir.

- Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası andlaşma hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yabancı devlet başkanı, parlamento başkanı, hükümet başkanı veya hükümet üyelerini taşıyan ulaşım araçları bu kişiler Türkiye'de buldukları sürece, muhafaza altına alınamaz ve yediemine bırakılamaz (m. 88/III).
- İcra dairesi üçüncü şahsa rehnedilmiş malları da muhafaza altına alabilir. Ticari işletme rehni kapsamında taşınırlar ise icra dairesince satılmalarına karar verilmesinden sonra muhafaza altına alınabilir. Bu mallar paraya çevrilmedikçe geri verilir.
- Haczedilen mallar, Adalet Bakanlığı tarafından yetki verilen gerçek veya tüzel kişilere ait lisanslı yediemin depolarında muhafaza edilir.
- İcra dairesi, depo ve garajlarda ve yediemin olarak kendisine haczedilen malın bırakılmış olduğu üçüncü kişilerde saklanıp da hukuken artık muhafazasına gerek kalmayan malı, vereceği süre içerisinde geri almasını ilgililere re'sen bildirir. Verilen süre içinde eşya geri alınmazsa icra müdürü icra mahkemesi kararı ile taşınır malın satışına ilişkin hükümlere göre bunları satar ve elde edilen miktardan muhafaza giderleri ödenir.

C. Taşınmaz Malların Haczi

1. Genel Olarak

- Taşınmaz malların haczinin de taşınmazın bulunduğu yerde yapılması gerekir. İcra Dairesi, taşınmazın haczi tapu siciline bildirir (m. 91, 102/II). Haciz siciline şerh verilir. Tapuya verilen haciz şerhi, daha sonra hak kazanacak olanlara karşı ileri sürülebilir (m. 91/I; MK m.1010/I, b. 2; MK m. 1020/III). Ancak haciz, taşınmaz mal üzerinde mevcut hak sahibi olanların haklarına zarar vermez (m. 84/II, MK m. 862, 863).
- İcra dairesi taşınmaz kendisine rehnedilmiş olanlarla, kiracılara da haczi bildirir (m. 92/II) ve kiracıların bundan sonra ödemeleri icra dairesine yapmaları emrolunur (m. 92/III, c. 2). İcra müdürü taşınmazın idare ve işletmesi için gerekli gördüğü tedbirleri de alır (m. 92/III, 93).
- Kanunda belirtilen istisnalar saklı kalmak kaydıyla (MK m. 862), ipotek akit tablosunda sayılı teferruatlar taşınmazdan ayrı haczedilemezler (m. 83/c).
- Ayrıca taşınmaz malın haczi onun hasılat ve menfaatlerine de şamildir (m. 92/I). Bu konuda yetişmemiş mahsullere ilişkin özel hüküm dikkate alınmalıdır (m. 84); ayrıca mahsuller yetişmeden önce borçlunun muvafakatı olmadan satılamaz (m. 102).
- Taşınmazın haczi onun bütünleyici parçaları ile eklentilerini de kapsar. Ancak eklenti asıldan ayrılması mümkün olduğundan ayrı olarak da haczedilebilir.

2. Yetişmemiş Mahsullerin Haczi

Yetişmemiş mahsuller de taşınmazın ayrılmaz parçası olduğundan taşınmazla birlikte haczedilir. Ancak 84. madde buna bir istisna getirmiştir.

Yetişmemiş mahsuller yetiştikleri topraktan ayrı olarak haczedilir. Bu durum, taşınmazın ayrı kişiye ait olmasında uygulayabileceği gibi, aynı kişiye ait olması halinde de uygulanır. Ancak taşınmaz aynı kişiye aitse taşınmaz haczedildiğinde ayrıca belirtilmese de mahsul birlikte haczedilmiş sayılır.

- Bu şekilde haciz ancak belirli bir dđnem için mđmkündür (m. 84, c.4).
- Haczedilen yetişmemiş mahsuller yetişmeden önce borçlunun muvafakati olmadan satılamaz (m. 112/II).

D. İntifa Hakkı ve Hisse Haczi

- Borçlunun **başkasına devri mümkün olan** intifa hakkının kısmen haczi mümkündür (m. 83). İntifa hakkında haczin konusu, o şeyin mülkiyeti değil, intifa konusu olan, hasılat, temettü, semere ve kiralardır.
- Şahsi intifa hakları devredilemediği için haczedilemez.
- Hisse (pay) haczinde ise, şirket hissesinin haczi ile elbirliği mülkiyet payının (MK m. 701 vd.) haczi kanunda düzenlenmiştir (m. 94).
- Paylı mülkiyet de ise (MK m. 688 vd.) payın yalnız başına haczi mümkündür.
- Şirket hissesinin haczinden maksat bir hisse senedine bağlı olmayan şirket hisseleridir. Borçlunun elinde bir hisse senedi bulunuyorsa bu, taşınır hükümlerine göre haczedilir (m. 88/I).
- Kanunda, borçluya ait aynî hakların tescilini isteme yetkisinin alacaklıya verilmesi (m. 94/II) hususu ile borçlunun zilyedi olduğu bir taşınmazın tescilini dava etme yetkisinin alacaklıya verilmesi hususu da ayrıca düzenlenmiştir (m. 94/III).

E. Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal ve Alacaklarının Haczi

1. Birinci Haciz İhbarnamesi

2. İkinci Haciz İhbarnamesi

3. Bildirim

- Borçlunun üçüncü kişideki alacağı hamiline ait bir senede veya poliçe ve sair cirosu kabil bir kıymetli evraka dayanmakta ise, bu kıymetli evrak taşınırlar gibi haczedilir.
- Buna karşılık, borçlunun alacağı kıymetli evraka bağlı değil ise bu alacağın haczi 89. maddede özel olarak düzenlenmiştir.
- Borçlunun üçüncü kişilerdeki alacağının mevcut olması gerekir. Müstakbel alacaklar mevcut bir hukuki ilişkiye dayanıyorsa bu şekilde haczedilebilir.
- Borçlunun tüzel kişiliği yoksa haciz ihbarnamesi gönderilemez. Tüzel kişiliği olmayan toplulukların malları haciz müzekkeresi gönderilerek haczedilebilir.

- İcra müdürü, alacaklının talebi ile borçlunun üçüncü kişilerdeki alacağını haczedip bunu haciz tutanağına geçirir ve borçluya bildirir, böylece borçlunun üçüncü kişilerdeki alacağı haczedilmiş olur. Bu hususlar alacak için ***muhafaza tedbiri*** niteliğindedir.

I. AŞAMA- BİRİNCİ HACİZ İHBARNAMESİ GÖNDERİLMESİ

Borçlunun üçüncü kişideki alacağının haczine karar verilmesi üzerine üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi gönderilir. Bu haciz ihbarnamesi ile üçüncü kişiye takip borçlusunun kendisinden olan alacağının haczedildiğini, bundan böyle borcunu ancak icra dairesine ödeyebileceğini, borçluya borcu yoksa bunu **yedi gün içinde** ihbarı gönderen ya da o yer icra dairesine gönderilmek üzere başka yer **icra dairesine yazılı yada sözlü olarak** bildirmesi gerektiği aksi halde borç zimmetinde sayılacağı bildirilir.

Bunun üzerine üçüncü kişi;

Haciz ihbarnamesine itiraz edilmesi

Bu itirazla takip borçlusuna borcu bulunmadığını veya bu borcu daha önce ödediğini vs. sebepleri belirtir. Üçüncü kişinin bu beyanının yalan olduğuna inanan alacaklı üçüncü kişinin cezalandırılması ve tazminata mahkum edilmesi için **icra mahkemesine** başvurabilir.

Haciz ihbarnamesine itiraz edilmemesi

Üçüncü kişi haciz ihbarnamesine itiraz etmezse, kendisinden istenen **alacağı kabul etmiş** sayılır. Bu durumda **ikinci haciz ihbarnamesi** gönderilecektir.

Borcun kabulü

Üçüncü kişi borçlu olduğunu icra dairesine bildirirse, borcunu icra dairesine ödemek **zorundadır**, aksi halde icra dairesi üçüncü kişinin mallarını haczeder, satar ve bedelinden alacağını tahsil eder.

II. AŞAMA- İKİNCİ HACİZ İHBARNAMESİ GÖNDERİLMESİ

Üçüncü kişi itiraz etmediği için takip borçlusuna borçlu olduğu kabul edilir ve ikinci haciz ihbarnamesi gönderilir. Üçüncü kişiye gönderilen bu ikinci haciz ihbarnamesinde, bu ihbarnamenin tebliğinden itibaren **yedi gün içinde** birinci haciz ihbarnamesinde belirtilen sebeplere dayanarak itiraz edebileceği belirtilir ve itiraz etmediği takdirde zimmetinde sayılan borcu **icra dairesine** ödemesi veya yedinde sayılan taşınır malı teslim etmesi istenir.

Bu durumda üçüncü kişi iki şekilde davranabilir:

İkinci haciz ihbarnamesine İtiraz Edilmesi

İkinci haciz ihbarnamesine itiraz edildiği takdirde, yukarıda birinci haciz ihbarnamesinde itiraz edilmesi halinde belirtilen sonuçlar gerçekleşir. Takip alacaklısı cevabın gerçeğe aykırı olduğu fikrinde ise, 89/4 uyarınca **cezalandırılmasını (m. 338'e göre- üç aylık hak düşürücü süre içinde)** ve ayrıca genel hükümlere göre **tazminata (zamanaşımı TBK m. 72 ye göre)** mahkum edilmesini **takibin yapıldığı yer icra mahkemesinden** isteyebilir.

İkinci haciz ihbarnamesine itiraz edilmemesi

İtiraz etmeyen borçlu iki şekilde davranabilir:

Üçüncü Kişinin Borcu Ödemesi

İtiraz etmez ve **yedi gün içinde borcu icra dairesine öderse** prosedür sona erdirilir.

Üçüncü Kişi Borcu Ödememesi

Bu durumda kendisine **BİLDİRİM** yapılır. (Üçüncü haciz ihbarnamesi)

III. AŞAMA- BİLDİRİM YAPILMASI (ÜÇÜNCÜ HACİZ İHBARNAMESİ)

İkinci haciz ihbarnamesine itiraz etmeyen ve borcu da ödemeyen üçüncü kişiye bir bildirim daha yapılır. Bu bildirimde üçüncü kişiye, **on beş gün içinde** parayı icra dairesine ödemesi ya da aynı süre içerisinde icra takibinin yapıldığı ya da yerleşim yerinin bulunduğu yer mahkemesinde menfi tespit davası açması; aksi takdirde, borcu ödemeye zorlanacağı belirtilir.

Bu durumda üçüncü kişi **iki şekilde** davranabilir:

Üçüncü Kişinin Menfi Tespit Davası Açması

Üçüncü kişi, süresinde alacaklıya karşı borcu olmadığını tespiti için menfi tespit davası açar ve açtığına dair belgeyi bildirim yapıldığı tarihten **yirmi gün içinde** icra dairesine verirse, ödemeye zorlanamaz ve cebri icra işlemleri dava sonucu kesinleşene kadar **durur**.

Davanın üçüncü kişi lehine sonuçlanması

Üçüncü kişi zimmetinde sayılan borcu ödemekten kurtulur, ancak lehine tazminata hükmedilmez.

Üçüncü Kişinin Menfi Tespit Davası Açmaması

Süresinde menfi tespit davası açmaz ve zimmetindeki parayı ödemezse, borca yetecek malı haczedilip, satılır ve alacaklının alacağı ödenir.

Davanın Üçüncü Kişi Aleyhine Sonuçlanması

Mahkeme üçüncü kişiyi kendiliğinden alacağın %20'sinden aşağı olmamak üzere **tazminata** mahkum eder. üçüncü kişi, davayı kaybetmesine rağmen zimmetinde sayılan borcu ödemezse, borcu nispetinde malları haczedilir, satılır ve alacaklının alacağı ödenir.

I. HACİZ İHBARNAMESİ GÖNDERİLMESİ

İhbarnameye İtiraz Edilmesi

Borcun Kabulü

Ceza ve Tazminat Davası

İhbarnameye İtiraz Edilmemesi

II. HACİZ İHBARNAMESİ GÖNDERİLMESİ

İhbarnameye İtiraz Edilmesi

İhbarnameye İtiraz Edilmemesi

Borcun Ödenmesi

Borcun Ödenmemesi

BİLDİRİM

Menfi Tespit Davası Açılması

Menfi Tespit Davası Açılmaması

*3. Kişi Lehine
Sonuçlanması*

*Alacaklı Lehine
Sonuçlanması*

*Borcun
Ödenmesi*

*Borcun
Ödenmemesi*

VL. HACZİN ETKİSİ

ALACAKLI(LAR) BAKIMINDAN

- Alacaklı satış isteyebilir (m. 106) ve alacağını satış bedelinden alır (m. 138/II). Bunun sonucunda alacaklının takip hukuku bakımından bir hakkı doğar. Ancak bu hak, aynı bir hak değildir.
- Şartları oluştuğunda diğer alacaklılar da hacze iştirak edebilirler (m. 100 – 101).

ÜÇÜNCÜ KİŞİLER BAKIMINDAN

- Üçüncü kişilerin hacizden önce sahip oldukları haklar için **istihkak iddiası** varsa bu tutanağa geçirilir (m.102/I) ve istihkak prosedürü işletilir (m. 96 – 99).
- Mal üçüncü kişinin elinde haczedilirse yediemin olarak kendisine bırakılmalıdır (m. 97/a). Ancak m. 88'in hükmüne dikkat edilmelidir.
- Üçüncü kişilerin hacizli mallar üzerinde iyiniyetle kazandıkları haklar korunur (m. 86/III).

BORÇLU BAKIMINDAN

- Borçlunun tasarruf yetkisi sınırlanır (m. 91/I). **Taşınmaz üzerinde** borçlu alacalı ve icra müdürünün izni olmadan da tasarrufta bulunabilir. Ancak yeni hak sahiplerinin hakları daha sonra gelir. **Taşınırlar için** etkisi ayrıca m. 86'da düzenlenmiştir.
- Borçlunun **izinsiz tasarrufunun** yaptırımı söz konusudur. Önceden kanunda bulunan m. 336/a ile ayrı bir suç olarak düzenlenmişti. Ancak yeni TCK ile uyumlu olmadığı ve kaldırılması halinde uygulamada boşluk doğurmayacağı için 31.05.2005 tarihli ve 5358 sayılı Kanununun 23. maddesi ile mülga olmuştur.

VII. HACZİN KALKMASI

- Bir malın satılması kanuni süre içerisinde istenmez veya talep geri alınıp da bu müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar.
- Haczin kalkmasından sonra muhafaza tedbiri uygulanmışsa, hacizli mal borçluya iade edilir. 6352 sayılı Kanunla yapılan değişikliğe göre; satış için icra müdürü tarafından verilecek karar gereği gerekli giderler **on beş gün içinde depo edilmezse** veya talep geri alınıp da kanuni süre içinde yenilenmezse bu durumda da o mal üzerindeki haciz kalkar.
- Resmi sicile kayıtlı malların icra dairesi ile yazışmalar sonucu üzerindeki haczin kalktığı tespit edilirse, sicili tutan idare tarafından haciz şerhi terkin edilir ve bu işlem ilgili icra dairesine bildirilir.
- Haczin kalkmasına sebep olan alacaklı, o mala yönelik haczin konulması ve muhafazası gibi **tüm giderlerden** sorumlu olur.

**§ HACZE İŞTİRAK
(m. 100-101)**

I. GENEL OLARAK

- Borçluya karşı takip yapılmış ve borçlunun haczedilen malları alacağı karşılıyorsa, bu durumda hacze iştirak sorunu ortaya çıkmayacaktır. Ancak, borçluya karşı **birden fazla alacaklının** talebi söz konusu ise ve özellikle bu alacaklılar borçluya karşı takibe başlamışlar ve borçlunun haczedilen malları tüm takip yapan alacaklıların alacağını **karşılamiyorsa** ve hacze iştirakin şartları da oluşmuşsa, hacze iştirak prosedürünün işletilmesi gerekir.
- Şartları oluştuğunda hacze iştirak halinde, önce haciz koyduranın önceliği olmayıp Kanun'da belirtilen sıraya göre aynı sıradaki alacaklılar garameten satış bedelinden alacaklarını alırlar.
- Hacze iştirak etmek isteyen alacaklı, ancak **ilk haciz üzerine satılan malın bedeli icra veznesine girene kadar** bu talepte bulunabilir; bu tarihten sonra hacze iştirak mümkün değildir (m. 100/I, 101/I).
- Hacze iştirak 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun'da da yer alır. Dolayısı ile aynı anda bir mal üzerinde, hem kamu alacağı hem özel alacak için haciz konulabilir. Hacze iştirak bakımından önemli olan bunlardan hangisinin önce konulduğudur.

Önce Kamu Alacağı İçin Haciz Konulması

Kamu icra hukuku çerçevesinde, tahsil dairesi borçlunun malı üzerinde üçüncü kişilerden önce haciz koyarsa, bu durumda malın satışından elde edilen bedelden öncelikle kamu alacağının tamamının karşılanması gerekir. Kamu alacaklısı tatmin edildikten sonra bir para artarsa, haciz koyduran özel alacaklı alacağını alır ya da birden fazla alacaklı şartları varsa onlar arasında iştirak hükümleri uygulanır.

Önce Özel Alacak İçin Haciz Konulması

Bu durumda hacze iştirak İİK hükümlerine göre yapılır. Kamu alacaklısı da bu çerçevede hacze iştirak eder. Ancak, kamu alacaklısının hacze iştiraki için, 100. maddede belirtilen şartlar aranmaz.

• II. ADÎ İŞTİRAK (m.100)

Hacze adi iştirak için kanun koyucu birtakım şartlar aramıştır. Eğer belirtilen bu şartlar mevcutsa, ilk hacze iştirak mümkündür. Bu şartların oluşmaması durumunda, daha sonra haciz koyduranın ilk hacze iştiraki mümkün olmaz (m. 100/son).

Adî İştirakin Şartları:

- 1. Takip Yapmış Olma:** İlk hacze iştirak etmek isteyen alacaklının, borçluya karşı icra takibi yapmış olması ve bu takibin kesinleşerek kendisine haciz isteme yetkisinin gelmiş olması gerekir.
- 2. Öncelik:** Hacze iştirak eden alacaklının alacağının şu tarihlerden önce doğmuş olması gerekir:
  - İlk haciz sahibinin takibi *ilâmsız takip ise*; iştirak edenin alacağı, ilk haciz sahibinin *takip talebinden önce* doğmuş olmalıdır.
  - İlk haciz sahibinin takibi *ilâmlı takip ise*; iştirak edenin alacağı, *ilâmın verildiği davanın açıldığı tarihten önce* doğmuş olmalıdır.

3. Belge ile İspat: Öncelik şartının sağlandığı, kanunda sınırlı sayılan belgelerden biri ile ispat edilmelidir. Bu belgeler dışında bir belgeye sahip olan alacaklının ilk hacze iştiraki mümkün değildir.

Bu belgeler:

Yukarıda belirtilen takip veya dava tarihinden önce

- 1. Yapılmış bir icra takibine dayanan aciz belgesi,
- 2. Açılmış bir dava sonucu alınmış ilam,
- 3. Resmi ya da tarih ve imzası tasdikli senet,
- 4. Resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne uygun olarak verdikleri makbuz veya vesika.
- Kanunda sayılan bu belgeler dışında rehin açığı belgesi de hacze iştirak için gerekli belgelerden kabul edilmektedir.

Adî İştirak Usulü

- Hacze iştirak etmek isteyen alacaklı, ilk haczin konulduğu icra dairesine başvurarak bu yöndeki talebini iletir.
- İcra müdürü, hacze adî iştirak şartlarının bulunup bulunmadığını inceler ve bu konuda kararını verir.
- İcra müdürü hacze iştirak talebini kabul ederse, haczedilen mal veya mallar tüm alacaklıların alacağını karşılamaya yetiyorsa sadece hacze iştiraki **ilk haciz tutanağının altına işler** (m. 104/I).
- Ayrıca iştirak, daha önce haciz koyduran veya iştirak eden alacaklılarla borçluya **103. maddeye göre** bildirilir ve beyanları varsa bildirmeleri istenir.
- İcra müdürü haczedilen malların bedelinin iştirakle birlikte tüm alacaklıların alacağını karşılamayacağını anlarsa, tüm alacaklıların alacağını karşılayacak kadar **ilave hacizler** yapar. İlave haciz için alacaklı veya alacaklıların talebi gerekir (m. 100/II).
- Hacze iştirak edemeyen alacaklılar ancak, evvelki dereceden artacak bedeller için hacze iştirak edebilir (m.100/III).

III. İMTİYAZLI İŞTİRAK (m. 101)

Kanun bazı alacaklıları koruyarak bu alacaklıların, takip yapmadan hacze iştirak edebilmelerini kabul etmiştir. Bu iştirake imtiyazlı(takipsiz) iştirak denilmektedir.

İmtiyazlı iştirak hakkı üçüncü kişilere intikal etmez.

İmtiyazlı İştirak Şartları:

1. Hacze İmtiyazlı İştirak Edebilecek Alacaklılar: Kanunda sınırlı olarak sayılmıştır. Bunlar;

- Borçlunun eşi (alacak evlilik içinde doğmuşsa),
- Borçlunun çocukları,
- Borçlunun vasi veya kayyımı olduğu kişiler (vesayet makamı olarak sulh mahkemesi de bu kişiler adına imtiyazlı iştirakte bulunabilir),
- Ölünceye kadar bakma alacaklısı,
- Nafaka verilmesine ilişkin ilâma dayanan nafaka alacaklısı.

İlk üç durumdaki alacaklılar, ilişkinin **devamı sırasında veya ilişkinin bitmesinden bir sene** içinde iştirak hakkını kullanabilir. Ancak reşit çocuklar ve diğer iki alacaklı için bu uygulanmaz.

2. Takip Yapmanın Gerekli Olmaması:

İmtiyazlı iştirakte, başka bir alacaklının koydurduğu hacze doğrudan doğruya iştirak edebilirler. Bunun için önceden takip başlatılmasına gerek yoktur.

İmtiyazlı İştirak Usulü:

- İmtiyazlı iştirake hakkı olan alacaklı bu talebini önceden takip yapmasına gerek olmadan **ilk haczin konulduğu icra dairesine alacağını, sebebini ve takipsiz iştirak etmek istediğini** iletir.
- İmtiyazlı iştirak talebi satılan malın bedeli icra veznesine girene kadar yapılmalıdır.
- İcra dairesi bunu haczi koyduran diğer alacaklı ve borçluya bildirir.
- Bu kimselerden birinin yedi gün içerisinde itirazı söz konusu olursa, imtiyazlı iştirak talebi geçici olarak kabul edilir ve imtiyazlı iştirak talebinde bulunan kişiye genel mahkemelerde yedi gün içinde dava açması gerektiği bildirilir. Mahkemenin görevi genel hükümlere göre belirlenir. Yetkili mahkeme ise, takibin yapıldığı yer mahkemesidir. Dava basit yargılama usulüne göre uygulanır.
- Bu süre içinde dava açılmazsa, hacze iştirak hakkı ve geçici haciz düşer. Ancak bu durum nafaka alacaklılarına uygulanmaz.
- Nafaka alacaklısı kötüniyetli ise hacze imtiyazlı iştirak edemez (m. 101/III).

§ HACİZDE İSTİHKAK PROSEDÜRÜ

(m. 96-99)

I. GENEL OLARAK

- Borçlunun borcu için üçüncü kişilerin malvarlığına dahil unsurlar haczedilemez. Bu üçüncü kişi borçlunun eşi, çocukları, anne ve babası da olabilir. Bununla birlikte üçüncü kişilere ait bazı malların borçlunun zannedilerek haczedilmesi mümkündür.
- Bu tür mallar haciz bakımından **çekişmeli mallar**; bu çekişmeli mallar da, üzerinde istihkak iddiası olan mal olarak kabul edilir.
- İstihkak davası ile borçlunun borcu için haczedilen malın, iddia edildiği gibi üçüncü kişiye ait olup olmadığı incelenerek mal üzerindeki haczin caiz olup olmadığına karar verilecektir.
- Çekişmeli malların da haczi mümkündür. Ancak bu mallar, hacizde tertip gereği çekişmesiz malların haczinden sonra gelir.
- İstihkak iddiası, sadece mülkiyet hakkı iddiasını değil, rehin hakkının bulunmasını da kapsar.
- Bunun yanı sıra diğer aynı haklar, intifa hakkı gibi sınırlı haklar, tapuya şerh verilmek sureti ile kuvvetlendirilmiş şahsi haklar, vefa veya şuf'a hakkı da istihkak davasının konusunu oluşturabilecektir.
- İstihkak davasının hukuki niteliği oldukça tartışmalıdır. Ancak kanaatimizce, istihkak davası takip hukukuna ilişkin bir davadır. Çünkü bu dava ile cebri icra organı tarafından gerçekleştirilen haciz işlemine karşı çıkılmaktadır. Bu davada ileri sürülecek olan maddi hukuka ilişkin hak, istihkak davasında bir ön sorun olarak incelenecek, bu tespitten sonra o mal üzerindeki haciz işleminin kaldırılıp kaldırılmayacağına karar verilecektir.

İstihkak prosedürü bakımından üçlü bir ayırım yapılabilir:

- **1. ayırım:** haczedilecek malın borçlunun elinde olmasıdır.
- **2. ayırım:** malın borçlu ile birlikte üçüncü kişinin elinde bulunmasıdır.
- **3. ayırım:** malın üçüncü kişinin elinde bulunmasıdır.
- İlk iki durum için aynı prosedür uygulanırken, malın üçüncü kişide olması halinde farklı bir prosedür söz konusudur.
- Kanun bu normal istihkak prosedür dışında çalınmış ve kaybolmuş şeyler hakkında da ayrıca hüküm koymuştur (m. 98).

II. HACİZLİ MALIN BORÇLUNUN (VEYA BORÇLUYLA BİRLİKTE ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN) ELİNDE OLMASI (m. 96-97)

• İstihkak İddiası

Borçlunun elinde bulunan bir mal haczedilirken, borçlu, o malı *başkasının mülkü veya rehni* olarak gösterirse veya *üçüncü kişi tarafından bu iddia ileri sürülürse*, icra müdürü bu iddiayı tutanağa geçirir. Bir malın haczedildiğini öğrenen borçlu veya üçüncü kişi **haczi öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içinde** istihkak iddiasında bulunur. Aksi halde aynı takipte bu iddiasını ileri sürme hakkını kaybeder. İcra müdürü, üçüncü kişinin istihkak iddiasını iki tarafa bildirir.

İstihkak İddiasına İtiraz Edilmesi

Alacaklı veya borçlu, kendisine verilen **üç günlük süre** içinde üçüncü kişinin istihkak iddiasına itiraz ederse, icra müdürü bu konuda bir karar veremez ve dosyayı icra mahkemesine gönderir (m. 97/1).

İcra mahkemesi ilk önce kendiliğinden **takibin devamı veya ertelenmesine** (teminat alınarak) karar verir (m. 97/1, 97/3-4). Bu karar kesindir. Bu erteleme sadece istihkak iddia edilen mal içindir.

İstihkak İddiasına İtiraz Edilmemesi

Alacaklı ve borçlu üç gün içinde bu istihkak iddiasına itiraz etmezse, istihkak iddiasını **kabul etmiş** sayılırlar. Bu durumda mal, üçüncü kişinin iddia ettiği hak ile birlikte işlem görür, bu iddia mülkiyet iddiası ise haciz kalkar, mal üçüncü kişiye verilir.

• İstihkak Davası

İSTİHKAK DAVASI AÇILMASI

Üçüncü kişi, takibin ertelenmesi veya devamına ilişkin icra mahkemesi kararının kendisine tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde aynı mercide istihkak davası açabilir (m. 97/VI). Üçüncü kişiye bu aşamaya kadar, yukarıda açıklanan şekli ile istihkak talebinde bulunma imkanı verilmemiş ise, üçüncü kişi haczi öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içinde haczedilmiş olan şey hakkında hacizli mal satılıp, bedeli alacaklıya ödeninceye kadar istihkak davası açılabilir. Ancak, mal satılmışsa, dava bedeli üzerinden yürütülecektir. Mal satılıp bedeli alacaklıya ödenmişse, bundan sonra üçüncü kişi ancak borçluya karşı *sebepsiz zenginleşme davası* açabilir.

İSTİHKAK DAVASI AÇILMAMASI

Üçüncü kişi, takibin ertelenmesi kararının tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde istihkak davası açmazsa, haciz koyduran alacaklıya karşı istihkak iddiasından **vazgeçmiş sayılır** ve alacaklı o malın **satılmasını isteyebilir** (m.97/VI). Bununla üçüncü kişi borçluya karşı da istihkak iddiasından vazgeçmiş sayılmayıp, borçluya karşı *sebepsiz zenginleşme davası* açabilir.

- İstihkak davası **genel hükümlere göre görülür** ve **basit yargılama usulü** uygulanır (m.97/XI). Dava genel hükümlere göre görülmesine rağmen, Kanun bu dava bakımından **özel ispat kuralları** getirmiştir.
  - İstihkak davacısı üçüncü kişi, malı ne surette iktisap ettiğini ve malın borçlunun elinde bulunmasını gerektiren hukuki ve fiili sebep ve olayları göstermek ve bunları ispat etmekle yükümlüdür (m. 97/a, II).
  - Bunun dışında **taşınır malı** elinde bulunduran borçlu onun maliki sayılır. Davacı üçüncü kişi bunun aksini ispat etmek zorundadır (m.97/a, I, c.4).
  - Borçlu ile üçüncü kişinin malı birlikte ellerinde bulundurması halinde ise mal borçlunun elinde sayılır. Ancak, Kanun üçüncü kişiler lehine bazı karineler getirmiştir. Borçlu ile birlikte oturuşan yerlerdeki mallardan mahiyetleri gereği kadın, erkek ve çocuklara ait olduğu **açıkça anlaşılanlar** veya **örf, adet, sanat, meslek, meşgale icabı olanlar** bu kişilerin farz olunur Bunun aksini iddia eden ispat etmelidir (m. 97/a, I, c. 2,3).
  - Bu davada icra hakimi, **tanık dinleyebilir, bilirkişi incelemesi** yaptırabilir, ayrıca delilleri serbestçe takdir eder.
  - Borçlunun üçüncü kişinin istihkak iddiasını kabul etmiş olması, alacaklıyı etkilemez. Yani borçlunun ikrarına rağmen üçüncü kişi iddiasını ispat etmelidir.
  - İstihkak davası sonuçlanmadan önce, takibin ertelenmesi kararı verilmediğinden hacizli mal satılıp paraya çevrilirse, mahkeme satış bedelinin yargılama sonuna kadar ödenmemesi veya teminat karşılığında ya da duruma göre teminatsız derhal alacaklıya verilmesi konusunda ayrıca karar verir.

• Davanın Sonucu ve Etkisi

İcra mahkemesinin istihkak davası sonunda verdiği kararın kesin hüküm teşkil edip etmediği hukukumuzda tartışmalıdır.

- Bir görüşe göre, istihkak incelemesi sonucu icra mahkemesinin kararları maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez. Çünkü istihkak davası sonunda verilen hüküm sadece takip hukuku bakımından sonuç doğurur.
- Diğer bir görüşe göre, istihkak davası sonunda verilen hüküm maddi anlamda kesin hüküm teşkil eder. Bu görüşe göre, istihkak davasının kesin hüküm halini almasından sonra aynı taraflar arasında aynı mal için ve aynı hakka dayanılarak dava açılmaz.

İstihkak davasının amacı taraflar arasındaki hukuki ilişkinin kesin hüküm teşkil edecek biçimde tespiti değildir. Aksine bu davanın amacı, üçüncü kişi tarafından hak iddia edilen mal üzerindeki haczin doğru olup olmadığının belirlenmesidir.

Dava devam ederken haciz kalkarsa, dava konusuz kalır.

• Davanın Sonucu

Davanın Reddi

İcra mahkemesi üçüncü kişinin istihkak davasını haksız bulursa, istihkak davasının reddine karar verir. Bu kararlar mal üzerindeki **haciz kesinleşir** ve daha önce takibin ertelenmesine karar verilmişse, bu dava dolayısı ile alınması geciken miktarın **%20sinden** az olmamak üzere **davacı aleyhine tazminata** hükmedilir. Burada mahkemenin kendiliğinden tazminata karar verilmesi uygun olur.

İcra mahkemesince tazminata hükmedilmemiş ise, genel hükümlere göre ayrı bir tazminat davası açılabilir.

Davanın Kabulü

İcra mahkemesi, davacı üçüncü kişi haklı görürse, davayı kabul eder, mal üçüncü kişinin iddia ettiği hakka zarar gelmemek üzere haczolunur, mülkiyet hakkı söz konusu ise haciz kalkar. Bu durumda, itiraz eden alacaklı veya borçlunun kötüniyetli olduğu tespit edilirse, aleyhlerine, haczolunan malın değerinin %15inden az olmamak üzere tazminata hükümlenir.

İtiraz etmek tek başına kötü niyet sayılmaz.

Burada talebin gerekip gerekmediği ise tartışmalıdır.

Malı haksız yere haczedilen üçüncü kişi bu yüzden doğan gerçek zararının tazminini, 97. maddenin on beşinci fıkrasında öngörülen ve sınırlı kalan hükmü dışında genel mahkemelerde ayrı bir dava açarak isteyebilir (İBK 24.5.1974, 5/7).

III. HACİZLİ MALIN ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN ELİNDE BULUNMASI (m.99)

- Üçüncü kişinin elinde bulunan bir malın borçluya ait olduğu iddia edilirse bu mal da haczedilir; üçüncü kişinin elinde bulunan taşınır mal haczedilince, üçüncü kişinin kabulü halinde üçüncü şahsa **yediemin** olarak bırakılır (m.88/II, m.99, c.1). m. 88/II, c. 2'de alacaklının muvafakatının de aranacağı belirtilmişse de bu hükmü aynı maddenin bir sonraki cümlesi ve 99. maddenin birinci cümlesinde hükümle birlikte değerlendirerek, üçüncü kişinin yedieminliği kabulünü yeterli saymak gerekir.
- Malı haczedenden icra müdürü, alacaklıya, üçüncü kişiye karşı icra mahkemesinde istihkak davası açması için **yedi günlük süre** verir. Ancak, alacaklı bu sürenin verilmesini beklemeden de dava açabilir. Alacaklı bu süre içinde davayı açmazsa, üçüncü kişinin istihkak iddiasını **kabul etmiş sayılır** ve mal üzerinden **haciz kalkar** veya istihkak iddia edilen **hakla birlikte haczedilmiş sayılır**.
- Alacaklı tarafından istihkak davası açılırsa, bu dava sonuçlanıncaya kadar haczedilen malın satışı yapılmaz. Haciz üçüncü kişinin yokluğunda yapılırsa ve üçüncü kişi lehine istihkak iddiasında bulunulması halinde de bu hüküm uygulanır.
- Buradaki istihkak davasında, kendine özgü gösterdiği özellikler dışında m. 97'deki hükümler uygulanır. Bu davanın 97.maddeden farkı, davacısı alacaklı davalısının ise üçüncü kişi olmasıdır. Ancak bu davada, düzenleme olmadığından **tazminata ilişkin** m. 97de düzenlenmiş olan hükümler **uygulanmayacaktır**. Genel tazminat hükümlerine başvurmak mümkündür.
- Üçüncü kişinin elinde bulunan mal haczedilip bu mala ilişkin istihkak davası açılmışsa, **bu konuda karar verilene kadar takibe devam edilmez**.
- Alacaklı istihkak davasını kaybederse, mal üzerindeki **haciz kalkar**. Dava davacı alacaklı lehine sonuçlanırsa, mal üçüncü kişiden alınır ve alacaklının talebi üzerine satılarak bedelinden alacaklıya alacağı ödenir.

§BORCUN TAKSİTLE ÖDENMESİ

- Hakkında icra takibi kesinleşen borçlu, çeşitli nedenlerle borcunu ödemek isteyebilir. Bu sebeplerden birisi haczedilen malların düşük bedellerle satılması ve takibe devam edilmesi halinde masrafların artmasıdır.
- Bu sebeple borçlu borcunu hacizden **önce** veya **sonra** taksit ile ödeyebilir. Her iki durumda da **satışa engel olunacaktır.**
- Kanun'da *sadece hacizden sonraki taksitlendirme* düzenlenmiştir.

HACİZDEN ÖNCE

* Borçlu hacizden önce taksitlendirme teklifinde bulunabilir. Ancak, Kanunda hacizden önce taksitlendirmeye ilişkin olan hususlar düzenlenmemiştir.

* Hacizden önce borçlunun yaptığı taksitle ödeme teklifinin geçerliliği **alacaklının kabulüne bağlıdır.** Borçlunun teklifi, m. 111'deki şartları taşısa, hatta daha avantajlı olsa da alacaklı kabul etmedikçe geçerli olmayacaktır. Şayet alacaklı borçlunun bu teklifini ***kabul ederse o zaman takip durur.***

HACİZDEN SONRA

* Hacizden sonra ancak satıştan önce taksitlendirme teklifi, Kanundaki şartları taşımasına göre ikiye ayrılır. Ancak her iki durumda da **anlaşma geçerli ise takip duracaktır.**

Borçlunun teklifi m. 111'deki şartları taşıyorsa, alacaklının muvafakatine gerek olmadan taksitle ödeme ***kendiliğinden*** sonuç doğurur.

Teklif m. 111'deki şartları taşıyorsa, hacizden sonra olsa dahi ödeme teklifinin ***geçerliliği alacaklının muvafakatine bağlıdır.***

Taksitle Ödeme Sözleşmesi

- Alacaklı ve borçlu icra dairesinde bir araya gelir veya hacze gidildiğinde bu konuda anlaşılırsa, icra müdür bu durumu tutanağa geçirir ve tutanağın altı, alacaklı, borçlu ve icra müdürü tarafından imzalanır. Bu şekilde taksit sözleşmesi yapılmış olur.
- Hacizden önceki sözleşmede taraflar taksit miktarını ve tarihlerini istedikleri gibi kararlaştırabilirler. Ancak, taksit anlaşmasının ihlali durumunda, özellikle cezai sonuçların doğabilmesi için bu anlaşmada taksit miktarlarının ve taksitle ödeme tarihlerinin açıkça belli olması gerekir.
- Hacizden sonra taksitle ödemede ise, her taksitin borcun dörtte birinden aşağı olmaması ve ilk taksitin derhal ödenmesi gerekir. Ayrıca kalan taksitlerin de en geç aydan aya verilmek sureti ile üç ayı geçmemesi gerekir.

Borçlunun taksitlendirme teklifi ister hacizden önce ister hacizden sonra olsun;

- Kabul edilir ve taksitlendirme anlaşması icra dairesinde geçerli şekilde yapılırsa, **takip durur.**
- Borçlu ve alacaklı **birden fazla** bu şekilde anlaşma yapabilirler.
- Bu anlaşmaların devamı süresince 106. ve 150/e maddelerindeki **satış isteme süreleri işlemez.**
- Anlaşmaların toplam süresi *on yılı geçerse*, aştığı tarihten itibaren süreler kaldığı yerden işlemeye devam eder.
- Borçlu taksitleri zamanında ödemez, taksitle ödemenin şartlarını yerine getirmezse;
  - ❖ Alacaklı, ödenmeyen kısmın tamamı için takibe devam edilmesini, yani **hacizden önce ise haciz, hacizden sonra ise satış talep edebilir.**
  - ❖ Geçerli bir sebep olmada borçlu taahhüdünü yerine getirmemiş ise, *alacaklının talebi üzerine* icra mahkemesi tarafından **340. maddeye göre üç aya kadar tazyik hapsi ile cezalandırılır.**